

tommal pl. Zsolt versei rendre megjelentek egyik radikális napilapunkban, anélkül, hogy bárki is rendőrért kiáltott volna.

Nem tartozom „pandúrhadához a szájas Dunának“, s arról sem feledkezem meg, minő finom iróniával beszélt Péterfy Jenő Gladstone ama cikkéről, melyben Tennyson egyik eposzi hőse ellenében parlamenti aktákkal bizonyítgatja, hogy Angliában ma jobb idő van, mint ötven esztendeje. — „Politikai érveléssel akar érzelmet cáfolni“ — mondja Péterfy. Hanem olvasóm alighanem érzi azt is, hogy Zsolt Béla „érzelmi kritikája“ nem egészen analóg *Locksley Hall* hőséével.

Könyvének egyik helyéből úgy látom, hogy írója a harcúterem is megfordult. Természetesen a katonánál csak gyilkost lát, s rokonszenve a katonaszökevényé. „Nem urakért, nem királyért, se nem plundrás katonáért“ lobog, hanem „szegény magyar-magáért.“ A világ-háborúról ilyen a történelemszemlélete: „S néhány fogatlan Époszt esahol a borzalmas dicsőség koráról, S ezt úgy híviák majd, hogy történelem.“ A háború hőseitől nem sajnálja a vitézi telket, de lelkére köti, hogy ezután maradjon békén, „S ha a harcok dühe ver, Ne pirítsa szegyen, Ne menjen, s ne légyen Keselyűnek elede!“ S ezt — izlés dolga! — jónak látja — Balassa versformájában tanácsolni. Egyik bírálója külön kiemeli, hogy ez tökéletes stíl-próba, melynek régies verse harciasan felel az új tartalommal. Valóban, harciasan felel. S valóban szép és művészi az archaizáló forma. De szép virága lehet a mérges növénynek is. Zsolt — némi leg Ady „pacsirtaálcás sirály“-ára emlékeztetően — így jellemzi egyik versének nőjét: „szíromlárvas bürok“. Ennél igazabban én sem mondhatok az *Igaz könyvről*.

Rédey Tivadar.

Könyvek a gyerekekről és könyvek a gyermekeknek. Újjászületési törekvésünknek nagy eredménye, hogy újra belevitte a köztudatba a nemzeti jövő gondját. Ez célt adott politikáknak, irányt szabott nevelésünknek és, elfoglalva régi helyét irodalmunkban, megindította az erőteljesebb nemzeti közszellem kialakulását. A jelen érdeklődésének is-

mét központjába került a jövő, a szebb holnap, mely csak részben függ ugyan tőle, de amelyen újra minden odaadással dolgozni akar. Mélyére néz a kérdésnek: a felnőtt nemzedéknek kell kitűzni a célokat, megjelölni a körvonalakat, de a megvalósításhoz szükséges lendület, az új erők kivirágzása a most serdülő ifjúságnak és a cseperedő gyermekeknek a lelkében szunnyad. A nemzeti jövő: az ifjúság és a gyermek; minden, ami ennek lelkében nyomot hagy, a jövőt formálja.

Alig van az ifjúsággal foglalkozó írónk között, akinek szeme előtt ne lebegnének e gondolatok. De legerősebben cserkészirodalmunkat hatják át a maguk tiszteletet parancsoló komolyságával. A budapesti kegyesrendi főgimnázium cserkészcsapatának tízéves beszámolójában (*Tíz év. Budapest, 1923. Elet Rt.*) olvasuk: „Nagy dolgot akarunk. Emberrebb, magyarabb, egészségesebb ifjúságot, különb nemzedéket, Istentől, Úr Jézusból élő, hazaépítő igaz magyarságot.“ Tíz év „örömteli fáradozásainak“, a „megtisztulás gondos munkájának“ példát mutató képe ez a könyv, mely a csapat parancsnokának, Sík Sándornak több üde cserkészversét is tartalmazza, s a csapat tízéves küzdelmében — a vági tutaj-expediciótól a németországi és olaszországi táborozásokig — az egész magyar cserkészlet történetét tükrözi.

Nádai Pál munkája, a *Könyv a gyerekekről. Munka, játék, művészet* (Franklin, 1914), a 13 évvel ezelőtti kétkötetes első kiadásnak rövidített lenyomata. A kihagyásoktól eltekintve (melyek sok tekintetben fokozták a mű egységét, tömörségét és megbízhatóságát) a szerző semmit sem változtatott a tartalmon, s ezt, ha megértjük is, joggal sajnáljuk. A világforgulás éveinek tapasztalatai módosították nézőpontunkat; ma sok mindent másképen, talán jobban a mélyére tekintve látunk, mint akkor. Az új idők az erkölcsi nevelés, a jellemképzés, a nemzeti és szociális nevelés problémáinak megoldását sürgetik, s ezekről alig kapunk valamit, vagy ha igen, a régi szempontok szerint. E fogyatékok ellenére is kétségtelen érték az új kiadás, mely a gyermekszobáról, a gyermek játékaikról, a mesélésről, ifjúsági irodalomról, a nagyvárosi életnek a gyermek felkéhez való vi-

szonyáról, a kertnek, virágnak, napfényes háznak a modern kultúrában való szerepéről, a munkára nevelésről, a zenének, színháznak, táncnak és gimnasztikának a gyermeki életben való szerepéről sok értékes, szemléltető gondolatot nyújt új olvasóinak.

Gyermekek a hősei a többi, ezúttal szóabajövő könyveknek is, de ezek gyermekekhez is szólnak. Hattyuffy Elemér „kislányregénye“, az *Anika kisasszony* (Székesfehérvár, 1922), egy tisztí leány életét meséli el születésétől a pesti intézeti évek végéig. Mémoire-szerű, közvetlen hangon szól, de jóformán minden művészi alakító erő nélkül. 1885 a végső dátum és valóban érezzük e kedves történeteken a levendula tiszta illatát. Annál groteszkebbül hatnak e környezetben a legújabb stílromantika rikító virágai, melyek több magyartalansággal együtt sok helyen felburjánzanak.

A három új ifjúsági Pallas-kiadvány nemcsak tartalom, de kiállítás dolgában a legelső ilyenmű békebeli munkák közé sorakozik. Zsoldos László *Meséskönyvében* kis gyermekek számára köt bokrétaba egy marék frissen szedett mesevirágot. Modern mesék: a fantasztikus és természetfölötti elem ritkábban jut szóhoz bennük, alakjai a mindennapi társadalmi és családi élet köréből való, de magukon hordják a mese költőiségét. Ez a valóságosság nagyon talán a modern gyermeklélekhez és amellet, hogy éppúgy szórakoztatja, mint a fantasztikum, megismerteti vele a közönséges élet hasznosabb realitását is. Kedvesek, üdék, jóságra és hazaszeretetre nevelők, s az átélés eleveenségével hatnak e mesék, bár néha sóvárogva keressük bennük a fantázia repülését. Pedig a valóságosság nem jelent ólomszárnyakat.

Gombos Albin legendás történetei: *Szent László piros rózsája* valósággal eseménye a magyar ifjúsági irodalomnak. A felvidéki Kárpátokat, Erdély hegyeit bejárt cserkész-turista meséli itt el azokat a csodás történeteket, melyeket vándorlás közben az ottani néptől hallott a cserhalmi piros rózsákról, egy furcsa alakú szikláról, különös romokról, csodás eredetű forrásról, vagy egy ragyogó fehér hegyi útról és „a régi kopjás magyarokról, akik egykoron vérük omlásával sze-

rezték meg és védték e szépséges völgyeket, erdőket és sziklaszálakat“. Az átélés melege teszi elevenné e drága emlékeket, s a mesélés naiv és mégis művészi bája vései feledhetetlenül emlékünkbé. Tartalmi és művészi érték szempontjából egyaránt nem-egy találkozik közöttük, mely irodalmunk legszebben megírt legendás története közé tartozik.

Altay Margit *Az amerikai leány* címen fiatal leányok számára írt regényt. Kedves, enyhén romantikus, egészséges levegőjű, mindvégig érdekes történetet mond el sok finom lélektani megfigyeléssel és csiszolt művészeti finomsággal. Nemes értékekre mutat rá, mindig vonzó: sok leányolvasónak fog emelkedett gyönyörűséget szerezni. Vajjon eljön-e az író, aki nemcsak „regényt“ ír számukra, de megírja az ő regényüket, az új leányemzedék új problémáiról, örök női és mégis új feladatairól? *Müller Lipót.*

Kenedy Géza könyvei. (Az élet könyve. — A hodzsza meséi.) Az élet könyvét szerzője gyakorlati vezetőnek szánta az élet útján. A világhoz való lelki kötelekekről, a jellemről, a nőkről, a szerelemről, házasságról szól, társadalmi problémákat, lelki válságokat érint s erkölcsi és társadalmi ellentéteket egyeztet. Elmélkedésre hajló fő munkája; szeret elemezni, különböztetni s fejtegetéseit bizonyos filozófiai iskolázottság jellemzi. Erkölcsi szempontjai is emelkedettek, bár itt nem egyszer hajlandó engedményekre, ha az élet gyakorlati célja megköveteli. Általában józanság és egészség jellemzi a szerző világnézetét s arra, ki a könyvet végigolvassa, bizonyára meglepő a nevelő hatása.

Ez elismerésreméltó tulajdonságok mellett azonban szembetűnő gyogatózásokai vannak a könyvnek. Legnagyobb hibája, hogy tele van közhellyel s emiatt sok lapja fárasztóan unalmas. A szerző feledte, hogy ami napilapokban alkalmilag megfelel, nem mindig méltó a könyvbe-gyűjtésre. Az ilyen természetű fejtegetések különben is akkor igazán érdekesek, ha kiváló írói egyéniség életnézetét tükrözik, vagy eredetibb felfogást, vagy hitvallást fejeznek ki. Kenedy világnézete az átlag polgári erkölshöz simul. Ez nem hiba